

VAIKENEMALLA EI SAAVUTETA TULOKSIA

Vesien suojeleminen on vaarassa hukkaa pykäliin ja säädöksiin. Säädosviidakko tihenee ja byrokratia kerrostuu kerrostumistaan. Uudet virkamiehet uusine nimikkeineen valvovat ja ympäristölautakunta tekee tarkastuksiaan.

Uudet säädökset eivät kuitenkaan ole huonoja tai tarpeettomia, päinvastoin. Niiden välittämä piiloviesti on kuitenkin turmiollinen: uskottelemme, että asiat ovat hyvässä hoidossa.

Vesistöemme voivat huonosti: historiallisesti katsoen kenties huonommin kuin milloinkaan. Kirkkojärven uintia ei toki enää kiellä, mutta Paimionjoki järvineen on voimakkaasti rehevöitynyt - se on nyt huonommassa kunnossa kuin 1960 -1970-luvuilla. Joen järven tila luokitellaan välttäväksi.

Muoin vähävetiseksi lasketun ja nyt huonoksi luokitellun Halkjärven vesi siinteli 1960-luvulla miltei läpikuultavana. Someron kymmenet metsäjärvetkin uinuivat vielä muutama vuosikymmen sitten erämaan rauhassa eikä niiden tilaa uskottu minkään uhkaavan.

Somerolle rakennettiin 1970-luvulla kovan kohun saattamina kalliit jätevedenpuhdistamot sekä keskustaajamaan että Oinasjärvelle. Sittemmin niitä on kunnostettu ja uudistettu paljolla rahalla, mutta siitä huolimatta yhäkin viemäriverkostosta ja jätevedenkäsittelystä karkaa ravinnepäästöjä vesistöön. Ajoittain runsaastikin.

Jaatilanjokiko menetetty ikiajoiksi!

Jaatilanjoen monenkirjavista päästöistä on puhuttu ainakin viisikymmentä vuotta, mutta silti sen myrkyneet levälautat somistavat yhä keskustaajamaa parhaimpaan uintiaikaan. - hyvän olon kaupunki! Aihe ei enää taida juuri ketään kiinnostaa. Montakohan sukupolvea sitten joessa viimeksi uskallettiin uida!

Maatalouden ympäristöohjelman uskotaan vähentävän päästöjä. Käytetäänhän tähän hyvään tarkoitukseen maassamme yhteistä rahaa vuosittain noin 300 miljoonaa euroa. Lannoitustasojen merkittävästä vähenemisestä huolimatta vesistöjen tila ei ole parantunut, vaan parhaimmillaan pysynyt ennallaan tai jopa huonontunut.

Kaikki ehdotetut maatalouden vesien suojeleminen menetelmät eivät ilmeisestikään ole vielä riittävän tehokkaita, mutta yksi syy on varma: maatalouden ympäristöohjelma ei ole läheskään täydellisenä käytössä. Esim. valtion tuella rahoitettavista suojavyöhykkeistä vain pieni osa on toteutettu. Niinpä ei ole yllätys, että tavoiteltu maatalouden päästöjen puolitus vesistöihin vuoteen 2005 mennessä ei toteutunut (Valtioneuvoston vesien suojeleminen tavoiteohjelma vuodelta 1998).

Kaksi vuotta sitten voimaan tulleella haja-asutusalueiden jätevesiasetuksella on tarkoitus panna maaseudun loputkin päästöt kuriin. Vesien suojeleminen ympärä on siten muodollisesti sulkeutunut - teollisuushan on jo aikaisemmin hoitanut oman osuutensa.

Uusiakin lupauksia on jo annettu: EU:n vesipuitteiden direktiivi (vuodelta 2000) tavoittelee Suomen vesistöille hyvää **biologista** tilaa v. 2015. Jo esittämieni esimerkkien pohjalta epäilen, että nämä viimeisimpienkin säädösten ja direktiivien vaikutukset näkyvät vasta hyvin pitkän siirtymäajan jälkeen.

Hyviäkin enteitä!

Jaksammeko yhäkin odottaa; jaksammeko viisastua! Itse alan jo olla pitkästynyt, sillä ensimmäisen kerran Someron vesiensuojelun vitkasteluun tartuin yli kolme vuosikymmentä sitten. Menneisyyden esimerkit eivät ole rohkaisevia, mutta toiveikkuuttakin on nähtävissä.

Yhdistyksemme puoleen käännytään yhä kärkkäämmin. Välistä melkein tuntuu, että meiltä edellytetään viranomaisvastuuta. On hyvä enne, että ympäristötietoinen asenne leviää ja sen myötä lähiympäristöltä vaaditaan yhä enemmän ja sitä tarkkaillaan yhä tietoisemmin. Vapaaehtoisjärjestönä toimintamahdollisuutemme ovat kuitenkin rajoitetut, emmekä muutoinkaan suostu yleiseksi ympäristöpoliisiksi.

Someron virkamiesten, kaupungin johdon ja poliitikkojen soisi myös aktivoituvan. Toistaiseksi he ovat harvinaisia vieraita yhdistyksemme järjestämässä tilaisuuksissa. Vielä enemmän ihmetystä herättää, että myöskään kaupungin osittain rahoittaman vesienhoito-ohjelman (kokonaisbudjetti n. 80 000 €) seminaaritilaisuuksiin eivät edes sen ohjausryhmän jäsenet osallistuneet. Eikö heidän pitäisi kaupungin valitsemina olla innolla mukana varmistamassa, että panostuksesta saadaan mahdollisimman hyvä tulos!

Iman toivoa paremmasta emme saa mitään aikaan. Vesiensuojelu etenee hitaasti, koska emme tavoittele parempaa. Uusia pykäläiä tulee ja menee, mutta elämämme jatkuu entisellään? Mitäpä, jos ottaisimmekin toimintamme tavoitteeksi pyrkimyksen parempaan ympäristöön ja katsoisimme mitä mahdollisuuksia uudet säädökset ja niiden myötä ehkä avautuvat uudet rahoitusmahdollisuudet tarjoavat! Säädöksiä ei tehdä kiusaksemme, vaan oman ympäristömme tilan parantamiseksi.

Järvet arvokkainta ympäristöämme

Vesiensuojelu ei kunnolla edisty, koska houkuttelevaa ympäristöä järvineen ja vesireitteineen ei ole nivottu yhdeksi merkittäväksi osaksi Someron menestysstrategiaa. Esim. Paimionjoen järvi-reittä keskiaikaan ulottuvine kulttuurihistorioineen ja Härkäteineen ei ole toistaiseksi Somerolla hyödynnetty juuri lainkaan. Kun vesistölle luodaan kunnostus- ja kehittämissuunnitelma, voidaan työ aloittaa.

Suomalaisissa yhäkin vankasti asuva alamaisasenne näyttää edellyttävän, että myös Someron kaupunki virkamiehineen ja päättäjineen näyttää esimerkkiä ja sitoutuu pysyvästi Someron vesistöjen tilan kunnostamiseen. Vesistöjä ei paranneta hetkessä, mutta sitoutuminen niiden **jatkuvaan hoitoon** olisi jo merkittävä lupaus ja toive paremmasta. Olkoon äskettäin selvitettyinä ollut Paimionjoki-säätiö-ehdotuksemme jo pieni askel kohti kuulaampia vesiä.

Vesien pilaamisesta on helppo syyttää muita. Somerolla Paimionjoen suurimmaksi likaajaksi mainitaan helposti Turun kaupunki, joka säännöstelemällä pilaa vesistöämme. Varmasti säännöstely onkin merkittävä haitta, mutta pitkä on omakin syntilista: päästöt Kirkkojärveen (ennen ja nyt), päästöt Jaatilanjokeen (ennen ja nyt), päästöt Pajulanjokeen (ennen ja nyt), päästöt Hossinojaan (ennen ja nyt), päästöt Mättäanojaan (ennen ja nyt). Samankaltaisen listauksen voisi esittää Oinasjärjestä, Lamminjärvestä, Halkjärvestä jne. Metsäjärvillekin löytynevät omat syntilistansa. Yleisempiäkin, mutta myös paikallisia syitä löytyy helposti: suojavyöhykkeiden toteutumattomuus (toteuma 20 - 30 %), maatalouden ympäristöohjelman yleinen tehottomuus, Jyrkinharjun ja Kertunsalon vedenotto pohjavesivirtaamien vähentäjinä jne.

Vedet voivat juuri niin hyvin kuin ansaitsemme. Emme voi syyttää menneitä sukupolvia, muita kaupunkeja emmekä ilmaitse saapuvaa kaukokulkeumaa. Saaristomeren saastuminenkin on pääosin oma syyimme, ei Pietarin. Suurimpia saastuttajia olemme me itse. Vaikenemalla ja hyväksymällä nykyisen vesiemme tilan olemme historiallisestikin ajatellen suurimpia syyllisiä, sillä nyt meillä on keinot ja resurssit saada muutos aikaan. Ei heti, mutta vähitellen. Jokainen omalta kohdaltaan voi vaatia parempaa - sekä itseltään että muilta.

Virkamiehet saavat palkkansa siitä, että he palvelevat teitä; poliitikot hankkivat kannuksiaan kuntalaisilta samallaan mandaatilla. Vaatikaa edusmiehiltänne toimia. Käyttäkää tuttavienne verkostoa, internetiä ja julkista sanaa. Alamaisuus edustaa menneisyyttä - eläkäämme nykyaikaa!

Vesistöjemme tila ei ole parantunut ja hoitamatta niiden tila ei paranekaan. Sijoitus paremman vesistön ja paremman ympäristön hyväksi on sijoitus tulevaisuuteen!

Matti Torckomäki

PS. Kiitos yhdistyksemme sihteerille Eira Kanervolle moninaisista töistä yhdistyksen hyväksi - työ jatkuu! Kiitos vuosikirjan kirjoittajille, ilmoittajille ja ilmoitushankkijoille - te olette mahdollistaneet julkaisumme ilmestymisen!